

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
přednesené dne 26. dubna 2018¹

Věc C-176/17

**Profi Credit Polska S. A. w Bielsku Białej
proti
Mariuszi Wawrzosekovi**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Sądem Rejonowym w Siemianowicach Śląskich
(Okresní soud v Siemianowicach Śląskich, Polsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana spotřebitele – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Smlouva o spotřebitelském úvěru – Řízení o vydání platebního rozkazu na základě vlastní směnky, která zajišťuje nároky ze smlouvy o spotřebitelském úvěru – Nemožnost, aby soud shledal možnou zneužívající povahu smluvních ujednání, pokud spotřebitel nepodá žádný opravný prostředek“

I. Úvod

1. Soudní dvůr již několikrát zdůraznil, že vnitrostátní procesní právo hraje rozhodující roli v účinném zajištění ochrany spotřebitele. Soudní dvůr především rozhodl, že vnitrostátní soud musí z úřední povinnosti posoudit² nepřiměřenou povahu smluvního ujednání, které spadá do oblasti působnosti směrnice o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách³. Touto žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce je Soudní dvůr poprvé tázán, zda takováto povinnost vnitrostátního soudu platí i tehdy, pokud posuzuje závaznost směnky a směnka slouží k zajištění nároků ze smlouvy o spotřebitelském úvěru.

2. Směnka je tradiční právní institut, který vznikl v době vrcholného středověku z obchodů s penězi mezi obchodníky⁴. Velké legislativní práce 19. století, především francouzský *Code de commerce* z roku 1807, osvobodily směnku z těchto stavovských pout⁵, a směnka se stala tím nástrojem, který otevíral občanům všech vrstev přístup k bezhotovostnímu platebnímu styku⁶. Většina členských států Unie je smluvní stranou Ženevské úmluvy o jednotném zákonu směnečném z roku 1930, jejímž cílem bylo mezinárodní sjednocení směnečného práva.

1 – Původní jazyk: němčina.

2 – Viz například rozsudky ze dne 9. listopadu 2010, VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659, bod 49), ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 42), a ze dne 21. dubna 2016, Radlinger a Radlingerová (C-377/14, EU:C:2016:283, bod 52).

3 – Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [o zneužívajících ujednáních] ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288; oprava Úř. věst. 2016, L 303, s. 26).

4 – Viz H. Coing, *Europäisches Privatrecht I*, Mnichov, 1985, s. 543.

5 – H. Coing, *Europäisches Privatrecht II*, Mnichov, 1989, s. 570.

6 – Ch. Bergfeld, „Preußen und das Allgemeine Deutsche Handelsgesetzbuch“, *Ius Commune* 14 (1987), 105 a 106.

3. Používání vlastních směnek, tedy směnek, jejichž vystavovatel se zaváže zaplatit určitou částku, jako zajišťovacího prostředku pro smlouvy o spotřebitelském úvěru je v Polsku – na rozdíl od některých jiných členských států⁷ – přípustné a jedná se o rozšířenou praxi. Polské procesní právo stanoví zkrácené řízení o vydání platebního rozkazu na základě vlastní směnky, které omezuje vnitrostátní soud na formální kontrolu vlastní směnky. Slouží-li směnka pro zajištění úvěrové smlouvy, pak řízení o platebním rozkazu vylučuje posouzení příslušné úvěrové smlouvy. Soudnímu dvoru dává tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce příležitost vyjádřit se k tomu, zda je tento postup slučitelný se směrnicí o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách a se směrnicí o smlouvách o spotřebitelském úvěru⁸.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

4. Směrnice Rady 93/13/EHS se týká zneužívajících ujednání ve spotřebitelských smlouvách. Článek 3 odst. 1 zní:

„Smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, je považováno za zneužívající, jestliže v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.“

5. Článek 6 odst. 1 uvedené směrnice stanoví:

„Členské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná [...].“

6. Článek 7 odst. 1 této směrnice stanoví:

„Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a soutěžitelů byly k dispozici odpovídající a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.“

7. Směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru se v souladu se svým čl. 2 odst. 1 vztahuje na úvěrové smlouvy. Článek 3 písm. c) této směrnice definuje úvěrovou smlouvu jako „smlouvu, na jejímž základě věřitel poskytuje nebo slibuje poskytnout spotřebiteli úvěr ve formě odložené platby, půjčky nebo jiné podobné finanční služby“.

8. Článek 17 odst. 1 směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru stanoví:

„Jsou-li práva věřitele plynoucí z úvěrové smlouvy nebo samotná smlouva postoupeny třetí osobě, může spotřebitel uplatnit vůči postupníkovi veškeré právní prostředky, které měl k dispozici vůči původnímu věřiteli, včetně vzájemného započtení pohledávek, pokud je v dotyčném členském státě povoleno.“

7 – Patří mezi ně Belgie, Bulharsko, Dánsko, Německo, Estonsko, Finsko, Francie, Lotyšsko, Lucembursko, Nizozemsko, Slovensko, Slovinsko, Švédsko, Česká republika a Spojené království.

8 – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (Úř. věst. 2008, L 133, s. 66).

9. Článek 22 uvedené směrnice stanoví:

„1. Pokud tato směrnice obsahuje harmonizovaná ustanovení, nesmějí členské státy ve svém vnitrostátním právu zachovávat ani zavádět ustanovení odchylná od ustanovení této směrnice.

2. Členské státy zajistí, aby se spotřebitelé nemohli vzdát práv, která jsou jim přiznána ustanoveními vnitrostátních právních předpisů provádějícími tuto směrnici nebo jí odpovídajícími.

3. Členské státy dále zajistí, aby předpisy, které přijmou k provedení této směrnice, nemohly být obcházeny v důsledku formulace smluv, zejména zahrnutím čerpání nebo úvěrových smluv spadajících do oblasti působnosti této směrnice do úvěrových smluv, jejichž povaha nebo účel by umožnily vyhnout se použití směrnice.

[...]“

B. Vnitrostátní právo

10. Ustanovení o řízení o vydání platebního rozkazu na základě směnky jsou obsažena v polském Kodeksu postępowania cywilnego (občanský soudní řád, dále jen „KPC“). Článek 485 § 2 KPC stanoví:

„Soud vydá platební rozkaz i vůči dlužníkovi z řádně vyplněné směnky [...], o jejichž [jejíž] pravosti a obsahu není důvod pochybovat. Pokud byla práva ze směnky [...] postoupena na navrhovatele, je pro vydání platebního rozkazu nezbytné předložit doklady prokazující nárok, ledaže postoupení těchto práv na navrhovatele vyplývá přímo ze směnky [...]“

11. Článek 486 § 1 KPC doplňuje:

„Nejsou-li dostatečně splněny podmínky pro vydání platebního rozkazu, stanoví předseda termín ústního jednání, ledaže lze věc rozhodnout bez ústního jednání.“

12. Článek 491 § 1 KPC stanoví:

„Soud v platebním rozkazu odpůrci uloží, aby do dvou týdnů od doručení platebního rozkazu zaplatil uplatněnou pohledávku a náklady řízení nebo aby v této lhůtě podal odpor. [...]“

13. Článek 492 KPC stanoví:

„§ 1 Platební rozkaz se vydáním stává zajišťovacím titulem, který je vykonatelný bez vydání doložky o vykonatelnosti. [...]“

§ 3 Platební rozkaz vydaný na základě směnky [...] je vykonatelný ihned po uplynutí lhůty pro zaplacení pohledávky. V případě podání odporu může soud na žádost odpůrce jeho výkon přerušit. [...]“

14. Článek 493 § 1 KPC zní:

„Odpor se podává k soudu, který vydal platební rozkaz. Odpůrce v něm musí uvést, zda platební rozkaz napadá v celém rozsahu nebo částečně, a uvést námitky, které – aby nedošlo k jejich promlčení – musí být uplatněny před rozhodnutím ve věci samé, a uvést skutečnosti a důkazy. [...]“

15. Článek 19 § 4 Ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (zákon o nákladech občanskoprávních řízení) stanoví, že odpůrce hradí tři čtvrtiny nákladů řízení, pokud proti platebnímu rozkazu podá odpor.

16. Pokud jde o ustanovení spotřebitelských smluv, stanoví článek 385 Kodeksu cywilnego (občanský zákoník, dále jen „KC“) následující:

„§ 1. Ustanovení spotřebitelské smlouvy, která nebyla sjednána individuálně, nejsou pro spotřebitele závazná, pokud jeho práva a povinnosti upravují takovým způsobem, který je v rozporu s dobrými mravy a hrubě porušuje jeho zájmy (zneužívající smluvní ujednání). Uvedené neplatí pro ustanovení týkající se hlavních plnění stran, především ceny nebo odměny, pokud byly jednoznačně formulovány.

§ 2. Pokud některé z ustanovení smlouvy není podle § 1 pro spotřebitele závazné, ostatní části smlouvy zůstávají pro strany závazné.“

17. Pokud jde o vlastní směnky, stanoví článek 101 Prawa wekslowego (zákon o směnkách) následující:

„Vlastní směnka obsahuje: 1) označení, že jde o směnku, pojaté do vlastního textu listiny a vyjádřené v jazyce, ve kterém je tato listina sepsána; 2) bezpodmínečný slib zaplatit určitou peněžní sumu; 3) konkrétní údaj splatnosti; 4) údaj o místě, kde má být placeno; 5) jméno osoby, které nebo na jejíž řád má být placeno; 6) datum a místo vystavení směnky; 7) podpis vystavce směnky.“

18. Ustanovení směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru byla do polského práva provedena Ustawou o kredycie konsumenckim (zákon o spotřebitelském úvěru, dále jen „UKK“) ze dne 12. května 2011. Článek 41 tohoto zákona stanoví:

„1. Směnka [...] vystavený [vystavená] spotřebitelem věřiteli za účelem splnění nebo zajištění pohledávky vyplývající ze smlouvy o spotřebitelském úvěru musí obsahovat podmínku „nikoli na řad“ nebo jinou podmínku se stejným významem.

2. Pokud věřitel přijme směnku [...] neobsahující podmínku „nikoli na řad“ a postoupí tuto směnku [...] jiné osobě, je povinen nahradit spotřebiteli škodu, která mu vznikne splacením směnky [...].

3. Ustanovení druhého odstavce se použijí i v případě, kdy se směnka nebo šek stane vlastnictvím jiné osoby proti vůli věřitele.“

III. Skutkový stav a původní řízení

19. Dne 3. prosince 2015 uzavřela navrhovatelka v původním řízení, společnost Profi Credit Polska S.A. se sídlem v Bielsko-Białej (dále jen „banka“), úvěrovou smlouvu s odpůrcem v původním řízení, panem Mariuszem Wawrzosekem. Jak je předkládajícímu soudu známo z jiných řízení, která u něj vede navrhovatelka, jedná se o předem vyhotovenou standardní smlouvu s ujednáním, kterým se dlužník zavazuje vystavit vlastní směnku k zajištění nároků poskytovatelky úvěru z úvěrové smlouvy. V souladu s touto povinností předal odpůrce navrhovatelce podepsanou blankosměnku.

20. Odpůrce následně úvěr nesplatil. Navrhovatelka proto úvěrovou smlouvu vypověděla a částku 3 268,38 PLN zapsala na blankosměnku.

21. Navrhovatelka požádala předkládající soud, aby na základě vlastní směnky vydal platební rozkaz na částku 3 268,38 PLN vůči odpůrci. K návrhu přiložila řádně vyplněnou a podepsanou směnku a výpověď úvěrové smlouvy, nikoliv však smlouvu samotnou.

22. Podle informací předkládajícího soudu je podle vnitrostátního práva vedeno řízení o vydání platebního rozkazu na základě směnky ve dvou stupních. *První stupeň* je zahájen návrhem na vydání platebního rozkazu bez oznámení odpůrci. V souladu s čl. 485 § 2 KPC soud vydá platební rozkaz, je-li mu předložena řádná směnka, „o jejíž pravosti a obsahu není důvod pochybovat“. Předkládající soud má za to, že vnitrostátní judikatura vykládá toto ustanovení v tom smyslu, že v prvním stupni

řízení soud z úřední povinnosti pouze posuzuje, zda je směnka předložená navrhovatelem pravá a splňuje zákonem stanovené formální náležitosti. Jsou-li tyto náležitosti splněny, je soud povinen vydat platební rozkaz bez ohledu na obsah základního právního vztahu. Pokud směnka zajišťuje nárok z úvěrové smlouvy, může se navrhovatel v prvním stupni řízení omezit na to, že jako důkazní prostředek předloží pouze směnečnou listinu. Nemusí předkládat žádný důkaz o tom, že zajištěný nárok vznikl z úvěrové smlouvy a je platný.

23. Platební rozkaz je odpůrci doručen společně s návrhem na zahájení řízení, který podal navrhovatel, a poučením o možnosti podání odporu. Lhůta pro podání odporu činí dva týdny od doručení platebního rozkazu. Na žádost odpůrce pak může soud v souladu s čl. 492 § 3 KPC výkon platebního rozkazu přerušit. Podle předkládajícího soudu může odpůrce v tomto *druhém stupni* řízení předkládat námitky nejen proti závaznosti směnky, nýbrž také proti nárokům ze základního právního vztahu, např. namítat zneužívající povahu smluvního ujednání příslušné smlouvy o spotřebitelském úvěru. Pokud odpůrce odpor nepodá, stává se platební rozkaz podle čl. 492 § 1 KPC zajišťovacím titulem, který je vykonatelný bez vydání doložky o vykonatelnosti. Platební rozkaz tak nabývá právní moci ohledně závaznosti směnky, nikoliv však ohledně nároku ze základního právního vztahu.

IV. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a řízení před Soudním dvorem

24. Rozhodnutím ze dne 17. února 2017, které bylo doručeno dne 6. dubna 2017, předložil Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich (Okresní soud v Siemianowicach Śląskich) Soudnímu dvoru podle článku 267 SFEU žádost o rozhodnutí o této předběžné otázce:

„Musí být ustanovení směrnice o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách, zejména její čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1, jakož i ustanovení směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru, zejména její čl. 17 odst. 1 a čl. 22 odst. 1, vykládána tak, že brání uplatnění nároku podnikatele (poskytovatele úvěru) vůči spotřebiteli (dlužníkovi), jenž vyplývá z řádně vystavené směnky, v rámci řízení o vydání platebního rozkazu podle čl. 485 § 2 a násl. KPC ve spojení s článkem 41 UKK, podle nichž může vnitrostátní soud posoudit platnost směnečného závazku pouze z hlediska dodržení formálních náležitostí směnky, aniž zohlední základní právní vztah?“

25. Polská republika a Evropská komise předložily v řízení před Soudním dvorem písemná vyjádření a zúčastnily se jednání konaného dne 1. března 2018.

V. Právní posouzení

26. Dále se budu věnovat nejprve výkladu a přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, následně výkladu směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru a poté směrnice o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských úvěrech.

A. K výkladu položené otázky a přípustnosti žádosti o rozhodnutí o ní

27. Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být směrnice o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských úvěrech a směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru vykládány tak, že brání vnitrostátní úpravě, která v rámci řízení o vydání platebního rozkazu na základě vlastní směnky omezuje vnitrostátní soud na přezkum dodržení formálních náležitostí směnky a přezkum úvěrové smlouvy zajištěné touto směnkou vylučuje.

28. Předkládající soud ve své žádosti objasňuje, že se tento přezkum základního právního vztahu provádí až poté, kdy spotřebitel podá proti platebnímu rozkazu odpor. Podle mého názoru je zapotřebí vnímat příslušné řízení jako celek, tedy jak první stupeň před podáním odporu, tak i následující druhý stupeň.

29. Otázku položenou v řízení o předběžné otázce dále chápu tak, že vnitrostátní soud míří touto otázkou na možnost přezkumu základního právního vztahu, tedy úvěrové smlouvy. Z tohoto důvodu není důležité, zda při odděleném posuzování představuje směnka smlouvu, která spadá do působnosti směrnice o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách.

30. Předmětem sporu před vnitrostátním soudem v prvním stupni je pouze vlastní směnka. Základní právní vztah se předmětem sporu stává až v druhém stupni v důsledku odporu podaného spotřebitelem. Nevyplývá z toho však, že by požadovaný výklad unijního práva očividně neměl souvislost s předmětem sporu v původním řízení a byl tedy nepřijatelný⁹. Položená otázka se totiž týká zejména toho, zda je slučitelné s unijním právem, že polské právo požaduje od spotřebitele jeho aktivní zásah k tomu, aby se z úvěrové smlouvy stal předmět sporu a vnitrostátní soud ji tak mohl posoudit, nebo zda musí být unijní právo vykládáno tak, že tento přezkum má být proveden již v prvním stupni.

B. Ke směrnici o smlouvách o spotřebitelském úvěru

31. Cílem směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru je harmonizovat určité aspekty právních úprav členských států o smlouvách o spotřebitelském úvěru. Na ochranu spotřebitele stanoví mimo jiné různé informační povinnosti poskytovatele úvěru.

32. Ohledně úvěrových záruk stanoví směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru, že předsmmluvní informace musí objasňovat případné požadované záruky¹⁰. Požadované záruky také patří mezi informace, které mají být uvedeny v úvěrové smlouvě¹¹. Směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru neobsahuje žádné další ustanovení o zárukách, zejména o vlastních směnkách, které zajišťují nárok ze smlouvy o spotřebitelském úvěru.

33. Právní úprava předcházející směrnici o smlouvách o spotřebitelském úvěru nicméně směnku zmiňovala. Stanovila, že členské státy, které dovolují spotřebiteli, aby poskytoval jistotu pomocí směnek včetně dlužních úpisů a šeků, zajistí, aby byl spotřebitel při použití těchto nástrojů pro tyto účely vhodným způsobem chráněn¹².

34. Toto ustanovení nebylo do nové směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru převzato. Ačkoliv první návrh Komise na novelizaci předchozí směrnice dokonce poskytovateli úvěru přísně zakazoval požadovat od spotřebitele směnku jako záruku za spotřebitelský úvěr nebo mu to navrhnout¹³, takovéto ustanovení o směnkách v konečném textu směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru chybí.

35. Z toho lze jen usuzovat, že podle vůle unijního normotvůrce mají členské státy rozhodovat o tom, zda se směnka použít k zajištění spotřebitelského úvěru. Rozhodovací prostor členských států se v porovnání s předchozí směrnicí dokonce rozšířil. Zatímco za předchozí směrnice musely členské státy zajistit, aby byl spotřebitel při použití směnky dostatečně ochráněn¹⁴, směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru již neobsahuje žádné ustanovení, které by takovouto povinnost členských států stanovilo.

9 – Viz rozsudek ze dne 16. června 2015, Gauweiler a další (C-62/14, EU:C:2015:400, bod 25).

10 – Článek 5 odst. 1 druhý pododstavec písm. n).

11 – Článek 10 odst. 2 písm. o).

12 – Článek 10 směrnice Rady 87/102/ES ze dne 22. prosince 1986 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru (Úř. věst. 1987, L 42, s. 48; Zvl. vyd. 15/01, s. 326).

13 – Článek 18 návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru, COM(2002) 443 final (Úř. věst. 2002, C 331E, s. 200). Žádnou zásadní změnu nepřinesl ani COM(2004) 747 final.

14 – Viz bod 33 výše.

Nejedná se o porušení článku 22 odst. 1 směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru

36. Předkládající soud chce nicméně vědět, zda polská právní úprava porušuje článek 22 odst. 1 směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru. Tento článek zakazuje členským státům, aby ve svém vnitrostátním právu zachovaly nebo do něj zavedly ustanovení odchylná od ustanovení této směrnice, *pokud* tato směrnice obsahuje harmonizovaná ustanovení. Ohledně vlastní směnky však tato otázka vyznívá naprázdno, neboť tato směrnice, jak bylo právě objasněno, v oblasti směnky jako zajišťovacího prostředku za spotřebitelský úvěr právě žádnou harmonizaci nepřinesla. Kromě toho nelze z okolností původního řízení ani rozpoznat, zda ve *specifických* oblastech, na které se vztahuje tato harmonizace¹⁵, byla zachována nebo zavedena odchylná vnitrostátní ustanovení. Porušení článku 22 odst. 1 směrnice tedy není patrné.

Nejedná se o porušení článku 22 odst. 2 směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru

37. Komise je ale toho názoru, že se jedná o porušení článku 22 odst. 2 směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru. Podle tohoto ustanovení musí členské státy zajistit, aby se spotřebitelé nemohli vzdát práv, která jsou jim přiznána ustanoveními vnitrostátních právních předpisů provádějícími tuto směrnici.

38. Není však jednoznačné, že se M. Wawrzosek vzdal svých práv podle předpisů polského práva tím, že vystavil směnku. Vzdání se ve smyslu článku 22 odst. 2 směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru totiž předpokládá, že spotřebitel své stávající právo, které je mu přiznáno na základě vnitrostátních právních předpisů provádějících tuto směrnici, zcela nebo částečně zruší výslovným prohlášením nebo konkludentním právním jednáním. Z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce však nevyplývá, že by existovala takováto práva, kterých by se M. Wawrzosek v souvislosti s vlastní směnkou nebo jiným způsobem vzdal.

Nejedná se o obcházení ve smyslu článku 22 odst. 3 směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru

39. Na rozdíl od názoru předkládajícího soudu a Komise nepředstavuje zajištění nároků vůči spotřebiteli ze smlouvy o spotřebitelském úvěru vlastní směnkou ani obcházení vnitrostátních právních předpisů provádějících tuto směrnici, které by bylo v souladu s jejím článkem 22 odst. 3 nepřípustné.

40. Výhoda vlastní směnky pro poskytovatele úvěru sice spočívá v tom, že v prvním stupni řízení o vydání platebního rozkazu využívá usnadněného dokazování, protože musí prokázat pouze pravost a formální správnost směnky. Důsledkem toho však není obrácení důkazního břemene ohledně splnění informačních povinností poskytovatele úvěru, které by představovalo obcházení ve smyslu článku 22 odst. 3 směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru.

41. Jak již Soudní dvůr konstatoval, směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru neobsahuje žádnou výslovnou právní úpravu, pokud jde o důkazní břemeno v otázce splnění povinností poskytovatele úvěru poskytnout informace dle této směrnice¹⁶. Soudní dvůr však z čl. 22 odst. 3 dovodil, že smluvní ujednání nesmí vést k obrácení důkazního břemene ohledně splnění informačních povinností poskytovatele úvěru¹⁷.

15 – Viz rozsudek ze dne 12. července 2012, SC Volksbank România (C-602/10, EU:C:2012:443, bod 38), a usnesení ze dne 12. října 2016, Horzić a Pušić (C-511/15 a C-512/15, EU:C:2016:787, bod 26).

16 – Rozsudek ze dne 18. prosince 2014, CA Consumer Finance (C-449/13, EU:C:2014:2464, bod 22).

17 – Rozsudek ze dne 18. prosince 2014, CA Consumer Finance (C-449/13, EU:C:2014:2464, body 30 a 31).

42. Pokud není na prvním stupni vnitrostátního řízení základní právní vztah posuzován, nejedná se o ustanovení o rozdělení důkazního břemene, nýbrž pouze o omezení předmětu řízení. Na prvním stupni řízení je poskytovatel úvěru naopak v plné míře povinen prokázat pravost a formální správnost směnky.

43. Jakmile spotřebitel zahájí podáním odporu proti platebnímu rozkazu druhý stupeň řízení, stává se předmětem řízení rovněž základní právní vztah. Od tohoto okamžiku nese poskytovatel úvěru důkazní břemeno toho, že splnil své informační povinnosti.

44. Sporná právní úprava polského práva proto nevede ke změně rozdělení důkazního břemene. Ujednání úvěrové smlouvy, které M. Wawrzoseka zavazuje k vystavení vlastní směnky, proto nepředstavuje smluvní úpravu, která porušuje zákaz obcházení podle čl. 22 odst. 3 směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru.

45. Kromě toho je nutno odmítnout také argument Komise, podle něhož sjednaná vlastní směnka představuje obcházení směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru, protože tak vzniká riziko, že dodržování informačních povinností poskytovatelem úvěru nebude soudem přezkoumáno. Tento názor by totiž vedl prakticky k nepřipustnosti vlastní směnky jako zajišťovacího prostředku ve smlouvách o spotřebitelském úvěru. To by ale bylo v rozporu s vůlí unijního normotvůrce, který ponechává na rozhodnutí členských států, zda tento nástroj jako zajišťovací prostředek u smluv o spotřebitelském úvěru povolí¹⁸.

K otázce porušení článku 17 odst. 1 směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru

46. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce rovněž nastoluje otázku, zda je čl. 17 odst. 1 směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru v rozporu s použitím vlastní směnky vystavené k zajištění úvěru podle polského práva.

47. Článek 17 odst. 1 směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru se však týká situace, kdy se držitelem nároků vůči spotřebiteli stala třetí osoba, která se liší od původních stran smlouvy o spotřebitelském úvěru. Zde však M. Wawrzosek uzavřel původní úvěrovou smlouvu s navrhovatelkou. Osoba oprávněná ze směnky je tedy totožná s poskytovatelkou úvěru. Banka nepostoupila svá práva z úvěrové smlouvy třetí osobě ani směnku neindosovala. Článek 17 odst. 1 tedy není pro rozhodnutí v původním řízení relevantní a Soudní dvůr se nemusí tomuto ustanovení věnovat.

48. Pouze na doplnění je nutno uvést, že článek 41 UKK stanoví, že směnku, která je spotřebitelem vystavena k zajištění nároku poskytovatele úvěru ze smlouvy o spotřebitelském úvěru, musí obsahovat ustanovení, které zabraňuje převodu indosamentem. Pokud poskytovatel úvěru přijme směnku spotřebitele bez tohoto ustanovení a tato směnka přejde na třetí osobu – přičemž není důležité, zda se souhlasem poskytovatele úvěru nebo proti jeho vůli – musí poskytovatel úvěru nahradit spotřebiteli škodu, která takto vznikla.

Dílčí závěr

49. Lze proto konstatovat, že ustanovení směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru nebrání právní úpravě, které se týká tato žádost.

18 – Viz bod 35 výše.

C. Ke směrnici o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách

Základní zásady směrnice o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách

50. Účelem směrnice o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách je zamezit používání takovýchto ujednání ve smlouvách mezi prodávajícími nebo poskytovateli a spotřebiteli.

51. Článek 6 odst. 1 směrnice o zneužívajících ujednáních stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvách uzavřených mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem nejsou pro spotřebitele závazná. Podle čl. 7 odst. 1 této směrnice musí členské státy zajistit, aby v zájmu spotřebitelů a soutěžitelů byly k dispozici odpovídající a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání neuvážlivých ujednání ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.

52. Tato právní úprava vychází z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli z hlediska vyjednávací síly i úrovně informovanosti, což ho vede k tomu, že přistoupí na podmínky předem vyhotovené prodávajícím nebo poskytovatelem, aniž může ovlivnit jejich obsah¹⁹.

53. Vnitrostátní právo tedy musí spotřebitelům zaručit účinnou soudní ochranu a umožnit jim napadnout spornou smlouvu před soudem za přiměřených procesních podmínek, aby výkon práv spotřebitele nepodléhal podmínkám, zejména co se týče lhůt či poplatků, které nadměrně ztěžují nebo v praxi znemožňují výkon práv zaručených směrnicí o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách²⁰.

54. Soudní dvůr opakovaně konstatoval, že při neexistenci harmonizace občanského procesního práva je právní úprava nuceného výkonu občanskoprávních nároků v souladu se zásadou procesní autonomie věcí vnitrostátního právního řádu členských států. Přitom musí členské státy zajistit, aby vnitrostátní právní úpravy nebyly méně příznivé než ty, kterými se řídí obdobné situace ve vnitrostátním právu (zásada rovnocennosti) a v praxi neznemožňovaly nebo nadměrně neztěžovaly výkon práv přiznaných spotřebitelům unijním právem (zásada efektivity)²¹.

55. Vzhledem k tomu, že v projednávané věci neexistují důvody k pochybnostem ohledně slčitelnosti se zásadou rovnocennosti, je nutno pouze posoudit, zda polská právní úprava porušuje zásadu efektivity. V souladu s judikaturou Soudního dvora je třeba tuto otázku posoudit s přihlédnutím k místu tohoto ustanovení v řízení jako celku, k jeho průběhu a k jeho zvláštnostem²².

56. Podle ustálené judikatury Soudního dvora – mimo jiné k řízení o platebním rozkazu – zásada efektivity příkazuje, aby vnitrostátní soud posoudil z úřední povinnosti zneužívající povahu smluvního ujednání, *jakmile má pro tyto účely k dispozici potřebné informace o právním a skutkovém stavu*²³.

19 – Rozsudky ze dne 7. prosince 2017, Banco Santander (C-598/15, EU:C:2017:945, bod 36 a citovaná judikatura), ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 39), a ze dne 27. června 2000, Océano Grupo Editorial a Salvat Editores (C-240/98 až C-244/98, EU:C:2000:346, bod 25).

20 – Rozsudky ze dne 7. prosince 2017, Banco Santander (C-598/15, EU:C:2017:945, bod 38), a ze dne 1. října 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, bod 59).

21 – Rozsudky ze dne 7. prosince 2017, Banco Santander (C-598/15, EU:C:2017:945, bod 36), ze dne 18. února 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98, bod 38), a ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 46).

22 – Rozsudky ze dne 18. února 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98, bod 43), a ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 49).

23 – Rozsudky ze dne 18. února 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98, bod 36), ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 57), a ze dne 4. června 2009, Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350, bod 35).

Použití na nucený výkon vlastní směnky podle polského práva.

57. Podle *tohoto* měřítka je polská právní úprava v souladu s čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách. V *prvním stupni* řízení o vydání platebního rozkazu má totiž soud k dispozici pouze směnku, jejíž pravost a formální správnost posuzuje. Úvěrová smlouva, na jejímž základě je směnka vystavena, se soudu nepředkládá. Soud tak nedisponuje informacemi o právním a skutkovém stavu, které jsou zapotřebí k tomu, aby posoudil, zda úvěrová smlouva obsahuje zneužívající ujednání.

58. V *druhém stupni* řízení, které je zahájeno odporem spotřebitele proti platebnímu rozkazu, soud naopak posuzuje námitky týkající se základního právního vztahu. Teprve v této části řízení disponuje soud potřebnými informacemi o právním a skutkovém stavu, neboť mu jsou podle čl. 493 § 1 KPC předneseny skutečnosti a předloženy důkazy, které jsou zapotřebí k posouzení zneužívající povahy úvěrové smlouvy.

59. Je nutno upozornit na skutečnost, že polské procesní právo klade v prvním stupni řízení o vydání platebního rozkazu vyšší požadavky, než požaduje nařízení č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu²⁴, pro vydání evropského platebního rozkazu, který lze použít pro vymáhání pohledávek vůči spotřebitelům. Podle polského práva totiž musí návrhatel předložit v prvním stupni řízení směnečnou listinu, a tím tedy důkazní prostředek. Naopak podle čl. 7 odst. 2 písm. e) nařízení č. 1896/2006 stačí důkazní prostředky podporující uplatňovaný nárok pouze popsat, nikoliv však předložit soudu.

Odlišení od dosavadní judikatury k neslučitelnosti se směrnicí o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách

60. Skutkový stav, z něž vychází původní řízení, se liší od toho, u něž Soudní dvůr konstatoval neslučitelnost se směrnicí o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách. Ve věci *Banco Español de Crédito* disponoval vnitrostátní soud již od začátku řízení o vydání platebního rozkazu informacemi o právním a skutkovém stavu, které byly zapotřebí k posouzení zneužívající povahy smluvního ujednání. Ustanovení vnitrostátního procesního práva však soudu bránilo v posouzení zneužívající povahy smluvního ujednání z úřední povinnosti, Soudní dvůr proto toto ustanovení prohlásil za neslučitelné se směrnicí o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách²⁵. Ve věci *Finanmadrid EFC* skončilo řízení o vydání platebního rozkazu i následné řízení o nuceném výkonu rozhodnutí, aniž byla z úřední povinnosti posouzena zneužívající povaha smluvního ujednání, které mělo být v řízení vymoženo, ačkoliv „*Secretario judicial*“, který rozhodoval v řízení o vydání platebního rozkazu, tak i soud pověřený řízením o výkonu rozhodnutí měly k dispozici informace o právním a skutkovém stavu, které byly zapotřebí pro posouzení zneužívající povahy²⁶.

61. Právní úprava, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, není ani v rozporu se zásadami, které Soudní dvůr stanovil ve věci *Aziz*. Soudní dvůr rozhodl, že pokud hrozí nebo již byl proveden výkon rozhodnutí o vystěhování spotřebitele a jeho rodiny z obydli představujícího jejich hlavní bydliště, musí být vnitrostátní soud, který rozhoduje o zneužívající povaze ujednání spotřebitelské smlouvy, oprávněn přijmout předběžná opatření k zabránění nebo přerušení protiprávního vykonávacího řízení na nemovitost, pokud se nařízení takových opatření jeví jako nezbytné k zajištění účinnosti ochrany

24 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu (Úř. věst. 2006, L 399, s. 1).

25 – Rozsudek ze dne 14. června 2012, *Banco Español de Crédito* (C-618/10, EU:C:2012:349, body 52 a 53.)

26 – Rozsudek ze dne 18. února 2016, *Finanmadrid EFC* (C-49/14, EU:C:2016:98, body 45, 46 a 50).

požadované směrnici o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách²⁷. Přiznat spotřebiteli pouze nárok na náhradu škody, která mu vznikla v důsledku provedení výkonu rozhodnutí o vystěhování z obydlí, se jeví jako nedostatečné pro zajištění takové úrovně ochrany, kterou požaduje směrnice o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách²⁸.

62. Nejprve je nutno konstatovat, že Soudní dvůr vytvořil tyto zásady právní ochrany proti provádění výkonu rozhodnutí směřujících proti nemovitému majetku, který spotřebiteli slouží jako bydliště pro rodinu. Jak Soudní dvůr upřesnil ve věci Kušionová, pro neslučitelnost se směrnici o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách mluví zejména právo na respektování obydlí, které je chráněno článkem 8 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a článkem 7 Listiny základních práv²⁹. Řízení o vydání platebního rozkazu na základě vlastní směnky je naopak výrazně méně citlivé.

63. Platební rozkaz navíc podle polského práva představuje zajišťovací titul, který je vykonatelný i bez udělení doložky o vykonatelnosti. Článek 492 § 3 druhá věta KPC ale stanoví, že soud může po podání odporu na žádost výkon přerušit. Soud tedy může přijmout předběžná opatření pro zabránění nebo přerušení protiprávního vykonávacího řízení a spotřebitel tak není omezen pouze na nárok na náhradu škody.

64. Pro doplnění je nutno poukázat na to, že podle článku 23 nařízení č. 1896/2006 může být výkon evropského platebního rozkazu zastaven nebo omezen pouze na žádost odpůrce. Polská právní úprava tak v tomto směru neklade žádné vyšší požadavky než řízení o evropském platebním rozkazu.

65. Jak konečně argumentuje polská vláda, podání odporu brání nabytí právní moci platebního rozkazu. Ve věci Finanmadrid EFC Soudní dvůr rozhodl, že se směrnici o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách není slučitelné, pokud nabytí právní moci nějakého rozhodnutí znemožňuje spotřebiteli bránit se žalobě prodávajícího nebo poskytovatele z úvěrové smlouvy zneužívající povahou ujednání úvěrové smlouvy³⁰. Podá-li spotřebitel odpor, zabrání podle vnitrostátního procesního práva tomu, aby platební rozkaz nabyl právní moci. Ve druhém stupni řízení navíc může namítat zneužívající povahu ujednání úvěrové smlouvy. Pokud spotřebitel podá odpor, pak nedochází ke konfliktu se zásadami, které vytvořil Soudní dvůr ve věci Finanmadrid EFC.

66. Ani pokud spotřebitel nepodá odpor a platební rozkaz nabude právní moci, nelze zásady věci Finanmadrid EFC použít. Základem pro vydání platebního rozkazu byla pouze vlastní směnka, a proto se právní moc platebního rozkazu týká pouze závazku ze směnky, nikoliv však úvěrové smlouvy.

67. V tom se skutkový stav původního řízení odlišuje od skutkového stavu ve věci Finanmadrid EFC. Podle výkladu polské vlády se totiž spotřebitel může v pozdějším řízení s prodávajícím nebo poskytovatelem i nadále odvolávat na zneužívající povahu ujednání úvěrové smlouvy, kterou musí vnitrostátní soud posoudit z úřední povinnosti.

68. Pokud prodávající nebo poskytovatel provedl nucený výkon platebního rozkazu, může od něj spotřebitel zejména podle zásady bezdůvodného obohacení nebo náhrady škody požadovat zpět to, co výkonem rozhodnutí získal. Spotřebitel může svůj nárok na vydání bezdůvodného obohacení nebo náhradu škody odůvodňovat tím, že úvěrová smlouva obsahuje zneužívající ujednání. Právní moc platebního rozkazu takovéto žalobě spotřebitele nebrání, neboť se nevztahuje na námitky týkající se úvěrové smlouvy.

27 – Rozsudky ze dne 7. prosince 2017, Banco Santander (C-598/15, EU:C:2017:945, bod 49), ze dne 10. září 2014, Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 66), a ze dne 14. března 2013, Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, bod 59).

28 – Rozsudek ze dne 14. března 2013, Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, bod 60).

29 – Rozsudek ze dne 10. září 2014, Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, body 64 a 65.)

30 – Rozsudek ze dne 18. února 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98, body 47 a 51); viz také usnesení ze dne 21. června 2016, Aktiv Kapital Portfolio (C-122/14, nezveřejněn, EU:C:2016:486, body 29 a 36).

69. Soudní dvůr ve věci Aziz ohledně provádění výkonu rozhodnutí k vystěhování z bydlí rozhodl, že není slučitelné se směrnicí o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách odkazovat spotřebitele pouze na nárok na náhradu škody, která vznikla vystěhováním z obydlí³¹. Jak již bylo zmíněno, pro toto rozhodnutí bylo rozhodující, že provedení výkonu rozhodnutí by vedlo ke ztrátě obydlí spotřebitele a jeho rodiny³².

70. Žádost předkládajícího soudu o rozhodnutí o předběžné otázce však neobsahuje žádnou informaci o tom, že v původním řízení hrozí vystěhování M. Wawrzoseka z jeho obydlí nebo podobná újma.

71. Proto je slučitelné se směrnicí o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách, pokud spotřebitel může zabránit právní moci platebního rozkazu tím, že podá odpor, a kromě toho může zneužívající povahu úvěrové smlouvy uplatnit v rámci nároku na náhradu bezdůvodného obohacení nebo škody.

K významu odporu proti platebnímu rozkazu

72. Z dosud řečeného vyplývá, že odpor spotřebitele proti platebnímu rozkazu má zásadní význam pro to, aby ochrana spotřebitele podle směrnice o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách měla praktický účinek. Od spotřebitele lze rozumně očekávat, že tento krok k uplatnění svých práv učiní.

73. Směrnice o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách ve sporech, jejichž účastníky jsou prodávající nebo poskytovatel a spotřebitel, sice požaduje aktivní, na smluvních stranách nezávislý zásah vnitrostátního soudu příslušného pro tyto spory³³. Zásada efektivity nicméně nejde tak daleko, aby vyrovnala úplnou nečinnost dotčeného spotřebitele, jak Soudní dvůr opakovaně konstatoval³⁴. Proto není podstatné, že spotřebitel musí podat odpor proti platebnímu rozkazu, aby zahájil druhý stupeň řízení, ve kterém soud posuzuje zneužívající povahu ujednání z úřední povinnosti.

74. To se odráží zejména v tom, že unijní normotvůrce stanovil v právní úpravě řízení o evropském platebním rozkazu podobné požadavky. Odpůrce musí také v zásadě podat odpor proti evropskému platebnímu rozkazu, aby dosáhl toho, že oprávněnost uplatněného nároku bude posouzena v řízení před soudem podle článku 17 nařízení č. 1896/2006.

75. Komise však upozorňuje na to, že spotřebitel musí podle čl. 493 § 1 druhé věty KPC při podání odporu uvést svoje námítky, jakož i skutečnosti a důkazní prostředky. Dále musí hradit náklady řízení.

76. Na rozdíl od názoru Komise to však nemá za následek to, že je řízení o vydání platebního rozkazu na základě směny *jako takové* neslučitelné se směrnicí o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách. Zprv by takovýto výklad směrnice byl v rozporu s vůlí unijního normotvůrce, který členským státům ponechal ohledně použití vlastní směny jako zajišťovacího prostředku ve smlouvách o spotřebitelském úvěru rozhodovací prostor³⁵. Zadruhé by příliš zasahoval do procesní autonomie členských států.

31 – Rozsudek ze dne 14. března 2013, Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, bod 60).

32 – Rozsudek ze dne 14. března 2013, Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, bod 61).

33 – Rozsudek ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 41), a ze dne 27. června 2000, Océano Grupo Editorial a Salvat Editores (C-240/98 až C-244/98, EU:C:2000:346, bod 27).

34 – Rozsudek ze dne 1. října 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, bod 62), ze dne 10. září 2014, Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 56), a ze dne 6. října 2009, Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, bod 47); viz stanovisko generálního advokáta M. Szpunara ve věci Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2015:746, bod 43), a moje stanovisko ve věci Aziz (C-415/11, EU:C:2012:700, bod 55).

35 – Viz bod 34 výše.

77. Jak však Soudní dvůr rozhodl, nesmí obecná úprava, průběh a zvláštnosti řízení vést k tomu, že hrozí nezanedbatelné riziko, že spotřebitel požadovaný opravný prostředek nepodá³⁶.

78. Komise proto právem kritizuje, že spotřebitel musí podle čl. 493 § 1 druhé věty KPC při podání odporu uvést veškeré námitky, jakož i skutečnosti a důkazní prostředky. V ústní části řízení nebyly strany zajedno, zda polské procesní právo umožňuje soudu posouzení příslušné úvěrové smlouvy ve druhém stupni řízení o vydání platebního rozkazu pouze tehdy, pokud spotřebitel tuto námitku uvede při podání odporu a uvede k ní skutečnosti a důkazní prostředky. Podle ustálené judikatury musí ale vnitrostátní soud z úřední povinnosti posoudit zneužívající povahu smluvního ujednání. Omezení rozsahu takového posouzení na námitky uvedené spotřebitelem tedy není v souladu se směrnicí o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách. Je úkolem předkládajícího soudu zajistit výkladem, který je v souladu s touto směrnicí, aby vnitrostátní procesní právo takovéto omezení neobsahovalo, nebo takovéto omezení nepoužít, není-li možný jeho konformní výklad.

79. V této souvislosti je nutno zohlednit také kritiku Komise v tom smyslu, že dvoutýdenní lhůta pro podání odporu v sobě skrývá nezanedbatelné nebezpečí, že spotřebitel požadovaný opravný prostředek nepodá. Tento argument se jeví jako relevantní s ohledem na skutečnosti a důkazní prostředky, které musí spotřebitel během této lhůty předložit. Lhůta dvou týdnů však není příliš krátká na to, aby spotřebitel v této lhůtě vůbec začal konat. Proto je polská právní úprava, podle které musí spotřebitel podat odpor ve lhůtě dvou týdnů od doručení platebního rozkazu v souladu se zásadou efektivity pouze tehdy, pokud v této lhůtě nemusí uvést skutečnosti a důkazní prostředky, které jsou základem pro posouzení zneužívající povahy ujednání úvěrové smlouvy.

80. A konečně je správná výtka Komise v tom smyslu, že požadované náklady řízení spotřebitele znevýhodňují. Článek 19 § 4 zákona o nákladech občanskoprávních řízení stanoví, že spotřebitel při podání odporu hradí tři čtvrtiny zákonem stanoveného soudního poplatku. Naproti tomu musí navrhovatel uhradit pouze čtvrtinu soudního poplatku, pokud požádá o vydání platebního rozkazu. Spotřebitel tedy musí při podání odporu proti platebnímu rozkazu, aby uplatnil svá práva ze směrnice o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách, uhradit poplatek v trojnásobné výši. Vycházím z toho, že se přitom jedná o zálohy na náklady řízení a že o rozdělení těchto nákladů je s konečnou platností rozhodnuto až po ukončení řízení. Již výběr takovéto zálohy na náklady řízení je ovšem způsobilý odradit spotřebitele od podání odporu. Ještě větším znevýhodněním spotřebitele by pochopitelně bylo, pokud by v každém případě, nezávisle na výsledku řízení, musel platit poplatek v trojnásobné výši.

81. Tyto tři podmínky pro podání odporu stanovené polským právem jsou samy o sobě způsobilé nadměrně ztížit spotřebiteli výkon práv, které mu přiznává směrnice o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách, a porušují tedy zásadu efektivity.

Dílčí závěr

82. Je proto zřejmé, že takové řízení, jako je polské řízení, není v souladu se směrnicí o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách v tom smyslu, že spotřebiteli je neúměrně ztížena možnost podat odpor proti platebnímu rozkazu vydanému na základě vlastní směnky tím, že soudu umožňuje posoudit zneužívající povahu pouze na základě příslušné námitky spotřebitele, že od spotřebitele požaduje, aby ve lhůtě dvou týdnů od doručení platebního rozkazu uvedl skutečnosti a důkazní prostředky, které soudu umožní provést takovéto posouzení, a že spotřebitele znevýhodňuje povinností uhradit náklady řízení.

36 – Rozsudky ze dne 18. února 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98, bod 52), ze dne 14. března 2013, Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, bod 58), a ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 54).

VI. Závěry

83. Vzhledem k předcházejícím úvahám navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na žádost Sądu Rejonowego w Siemianowicach Śląskich (Okresní soud v Siemianowicach Śląskich) o rozhodnutí o předběžné otázce takto:

„Ustanovení směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách musí být vykládána v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, o jakou se jedná ve věci v původním řízení, v rozsahu, v němž stanoví, že platební rozkaz na základě vlastní směnky splňující formální náležitosti, která zajišťuje nároky prodávajícího nebo poskytovatele vůči spotřebiteli z úvěrové smlouvy, je vydán bez posouzení zneužívající povahy ujednání této úvěrové smlouvy, a spotřebiteli neúměrně ztěžuje podání odporu proti tomuto platebnímu rozkazu tím, že soudu umožňuje posouzení zneužívající povahy pouze v případě příslušné námitky spotřebitele, že od spotřebitele požaduje, aby skutečnosti a důkazní prostředky, jež soudu takové posouzení umožňují, uvedl ve lhůtě dvou týdnů od doručení platebního rozkazu, a že spotřebitele znevýhodňuje při úhradě nákladů řízení.“